

ONDERWIJSVISITATIE

Ergotherapie

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

11 september 2012

De onderwijsvisitatie Ergotherapie

Ravensteingalerij 27, bus 3
1000 Brussel
tel.: 02 211 41 90
info@vlhora.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLHORA-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vlhora.be> > evaluatieorgaan > publicaties > visitatierapporten > huidige ronde

Wettelijk depot: D/2012/8696/16

voorwoord

De visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar oordelen en de daaraan ten grondslag liggende motivering, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij heeft verricht naar de onderwijskwaliteit van de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie in Vlaanderen.

De visitatiecommissie heeft hierbij de visitatieprocedure *Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, september 2008* gevolgd, waarbij zij niet enkel aanbevelingen en suggesties formuleert in het kader van de continue kwaliteitsverbetering van het hoger onderwijs, maar ook een oordeel geeft in het kader van de accreditatie van de opleiding.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogescholen en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren. De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie. De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogescholen betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan. Tevens is de VLHORA dank verschuldigd aan de voorzitter, de leden en de secretaris van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

Bert Hoogewijs
voorzitter

Hoofdstuk 3 Hogeschool Gent

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie aan de Hogeschool Gent

De Hogeschool Gent behoort tot de Associatie Universiteit Gent. Ze is een Vlaamse Autonome Hogeschool, ontstaan uit de fusie van officiële instellingen (Vlaamse Gemeenschap, steden of provincies). Er waren twee fusieoperaties (1995 en 2001), waarbij in totaal vijftien hogescholen waren betrokken. De meeste bevonden zich in Gent, maar ook een Aalsterse instelling (Hogere Handelsschool) en een departement van een Brusselse hogeschool (Erasmus) traden toe.

De Hogeschool Gent telt vandaag (2010-2011) dertien departementen in de meest uiteenlopende domeinen van hoger onderwijs, gaande van industriële wetenschappen over de verzorgende sector tot kunstenopleidingen. Met nagenoeg 2000 personeelsleden, 15 500 studenten, 36 bachelor- en 24 masteropleidingen, is Hogeschool Gent de grootste hogeschool in Vlaanderen (ZER, cijfers 2008).

Vanaf het academiejaar 2011-2012 wordt de onderverdeling in dertien departementen gereorganiseerd tot een onderverdeling in acht entiteiten: drie faculteiten met professioneel gerichte opleidingen, een 'school of arts' en vier geassocieerde faculteiten met academisch gerichte opleidingen.

De wortels van de opleiding Ergotherapie gaan terug tot 1966, eerst als optie van de basisopleiding Fysische Behandelingen aan het Stedelijk Hoger Instituut voor Paramedische Beroepen, De Oude Bylocke. Ze behoort nu tot het departement Gezondheidszorg Vesalius van de Hogeschool Gent. Sinds 1999 is ze een zelfstandige opleiding in dat departement, dat ook vijf andere opleidingen herbergt: verpleegkunde, voedings- en dieetkunde, logopedie en audiologie, biomedische laboratoriumtechnieken.

De studentenaantallen van de opleiding fluctueren. Sinds het academiejaar 2008-2009 kende de opleiding een enorme toename van het aantal studenten, deze trend blijft aanhouden in 2009-2010. In 2009 telde de opleiding 163 studenten.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

Facet 1.1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De doelstellingen van de opleiding Ergotherapie zijn volgens de commissie duidelijk geformuleerd en relevant. Ze zijn gebaseerd op een nationaal en internationaal kader.

De opleidingsdoelstellingen worden uitgedrukt in eindcompetenties. Hierbij werd tot op zekere hoogte rekening gehouden met de aanwijzingen en de voorgestelde groepering uit het Structuurdecreet in algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties, zo stelde de commissie vast. De opleiding maakte geen onderscheid of opdeling tussen de termen 'algemene beroepsgerichte' en 'beroepsspecifieke' competenties, maar integreerde beide tot 'beroepsgerichte' competenties. Voor de beroepsspecifieke competenties steunde de opleiding onder meer op de competenties die konden worden afgeleid uit het beroepsprofiel, het opleidingsprofiel en andere bronnen. Het geheel van de competenties is gebaseerd op een door de opleiding geformuleerde visie op ergotherapie, die onder meer cliënt- en handelingsgericht is. Ook de visie van het departement en de hogeschool werden verwerkt, waaronder empathie, respect, openheid en pluralisme.

Het resultaat vond de commissie terug in drie competentietabellen, beschreven op het eindniveau. Men heeft drie competentiegebieden uitgewerkt voor veertien 'beroepsgerichte' competenties:

- (1) werken met en voor cliënten;
- (2) werken in en vanuit een arbeidsorganisatie;
- (3) werken aan de eigen deskundigheid en aan de ontwikkeling van het beroep.

Verspreid over die drie competentiegebieden zijn veertien beroepsgerichte competenties en bijbehorende deelcompetenties geformuleerd bij bovenvermelde competentiegebieden:

- (1) exploreren, inventariseren, definiëren van problemen en mogelijkheden;
- (1) opstellen, evalueren en bijsturen van een handelingsplan;
- (1) behandelen en begeleiden van cliënt;
- (1) informatie verstrekken, voorlichten, methodisch adviseren;
- (1) ontwikkelen van materialen;
- (1) methodisch handelen (metacompetentie rond competentiegebied 1);
- (2) samenwerken;
- (2) begeleiden van medewerkers;

- (2) organiseren en beheren;
- (2) beleid maken, ondernemen;
- (2) kwaliteit borgen;
- (3) deskundigheid bezitten, opbouwen, bevorderen;
- (3) innoveren;
- (3) onderzoek.

De commissie stelt vast dat die beroepsgerichte competenties en bijbehorende deelcompetenties in een matrix gekoppeld worden aan de opleidingsonderdelen van de drie modeltrajecten. In een tweede matrix gebeurt hetzelfde voor de algemene competenties, weliswaar zonder deze op te splitsen in deelcompetenties.

Er is geen expliciet internationale component in de doelstellingen vermeld, maar de commissie volgt de opleiding dat die impliciet wel in een aantal competenties zit. Een eigen visie op internationalisering is door de opleiding ook uitgeschreven.

Het gehele proces van formulering van doelstellingen wordt uitvoerig in het zelfevaluatierapport beschreven, maar vereist voor de lezer de nodige denkstappen. Een heldere, strakke formulering zou hier volgens de commissie de voorkeur verdienen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie stelt voor de decretaal bepaalde termen correct en consequent te hanteren, meer bepaald het onderscheid tussen 'algemene beroepsgerichte' en 'beroepsspecifieke' competenties.

De commissie stelt ook voor de internationale dimensie expliciet in het doelstellingskader te integreren.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

In Vlaanderen hebben de acht opleidingen ergotherapie en de beroepsvereniging in het Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE) in 2008 gezamenlijke eindcompetenties uitgeschreven aan de hand van negen beroepsrollen van de ergotherapeut. De visitatiecommissie heeft dit aanvaard als domeinspecifiek referentiekader. De beroepsspecifieke competenties zijn opgemaakt op basis van nationale en internationale referentiekaders en stemmen overeen met de wetgeving ter zake. Ze werden uitgeschreven samen met het beroepenveld.

Nationale referentiekaders:

- KB van 8 juli 1996 betreffende de beroepstitel en de kwalificatievereisten voor de uitoefening van het beroep van ergotherapeut en houdende vaststelling van de lijst van technische prestaties;
- Beroepsprofiel ergotherapie, Studie 31, Werkgroep beroepsprofiel van de Vlaamse Hogescholen in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1997;
- Opleidingsprofiel ergotherapie, Studie 79, Sectorcommissie hogeschoolonderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR), 1998;
- Kerncompetenties Vlaams Overleg Ergotherapie (VLOE, 2002; AEB, 2002).

Internationale referentiekaders:

- Revised minimum standards for the education of occupational therapists. World Federation of Occupational Therapists (WFOT), The Council of the World Federation of Occupational Therapists, 2002;
- Guidelines for World Federation of Occupational Therapists Process for Approval of Educational Programmes, World Federation of Occupational Therapists (WFOT), 2003;
- Occupational therapy education in Europe: Curriculum guidelines, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE), Amsterdam, 2000;
- Occupational Therapy Competencies, European Network of Occupational Therapy in Higher Education (ENOTHE) & Council of Occupational Therapists for the European Countries (COTEC), Copenhagen, 2005;
- Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the design and delivery of degree programmes in Occupational Therapy, The Tuning Project, ENOTHE, Universidad de Deusto, Bilbao, Spain, 2008.

Uit een concordantiematrix leidt de commissie af dat de VLOE-competenties overeenstemmen met alle hierboven beschreven nationale en internationale referentiekaders. De visitatiecommissie heeft de competenties van het VLOE overgenomen. Positief vindt de commissie dat de opleiding naast de VLOE-competenties nog eigen bronnen gebruikt, zoals het competentieprofiel Ergotherapie van de opleiding Amsterdam (juli 2006) en literatuur. De opleiding heeft op basis van het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel ergotherapie een eigen opleidingsmissie uitgeschreven met principes als cliëntgerichtheid, pluralisme, handelingsgerichtheid, evidence based werken.

De commissie stelt vast dat de opleiding recent ook aan internationale benchmarking doet. Ze vergeleek haar programma onder meer met een Spaanse opleiding ergotherapie (Universidad Catolica San Antonio de Murcia) wegens het groeiende aantal inkomende studenten uit Spanje.

De studenten worden over de doelstellingen geïnformeerd via de studiefiches, die beschikbaar zijn op Dokeos en in de cursus van het betreffende opleidingsonderdeel. Ze worden bij de start van een cursus ook nog mondeling toegelicht door de lector. Het geheel van de studiefiches noemt men het studiecontract. In de studiefiches worden de deelcompetenties voor elk modeltraject in toenemende complexiteit benoemd. Jaarlijks worden de studiefiches geactualiseerd. Ze worden ook gebruikt door de studenten, zo bleek tijdens de visitatie, vooral vanaf het moment van de stage. De studiefiches vormen een leidraad voor de student, zo stelde de commissie vast.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1, niveau en oriëntatie:	voldoende
facet 1.2, domeinspecifieke eisen:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 2 Programma

Facet 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De concretisering van de einddoelen naar onderdelen van het programma is in het zelfevaluatie-rapport niet uitgewerkt. Vakinhouden zijn hier niet gegeven. Ook het niveau en de oriëntatie komen weinig aan bod. De commissie betreurt dit. Wel zijn de concretisering terug te vinden in de studiefiches. Verder verwijst men voor dit alles naar de studiegids.

De studiegids leert dat in het eerste modeltraject de opleiding vooral gericht is op het functioneren van de gezonde mens. Theorie ergotherapie; toegepaste ergotherapie, verder opgesplitst in basistechnieken (tiltechnieken, rolstoeltechnieken), therapeutische vaardigheden, initiatie onderzoek, communicatievaardigheden; maatschappelijke vorming; (neuro-)anatomie; bewegingsleer en fysiologie en pathologie komen aan bod.

In het tweede modeltraject wordt rond pathologieën en beperkingen gewerkt, met psychopathologie en psychotherapie. Daarbij komt ergotherapie in de vier werkdomeinen aan bod: fysieke revalidatie, kinderrevalidatie en ontwikkelingsstoornissen, geestelijke gezondheidszorg en ouderenzorg. Verder is er aandacht voor omgevingsaanpassing, communicatie en wetenschappelijk onderzoek.

In modeltraject 3 wil men alle verworven kennis verdiepen. Naast cliëntgerichte competenties wordt ook aandacht besteed aan organisatorische competenties zoals interdisciplinair werken, kwaliteitszorg, management. Ook competenties die bijdragen tot de ontwikkeling van het beroep komen aan bod, zoals evalueren van beroepsmatig handelen, bijsturen van procedures op basis van wetenschappelijk bewijs (evidence based practice) en levenslang leren. Tot slot kan de student kiezen uit 'bijzondere methodieken' over thuiszorg, therapeutische software, arbeidszorg en trajectbegeleiding en 'nieuwe tendensen'. Hij kan ook kiezen voor de Studium Generale van de hogeschool, een informatief en interdisciplinair studiepakket, waarin de kritische bevraging van actuele maatschappelijke thema's vooropstaat. De ervaringen van de studenten rond interdisciplinair werken worden ook gebruikt in het vak communicatie. Het multidisciplinair werken zit volgens de commissie echter niet sterk, niet veelsoortig noch veelvuldig verweven in het gehele curriculum.

Ook de bachelorproef hoort bij modeltraject 3. De stage wordt gespreid over de drie modeltrajecten. Op het einde van het modeltraject 2 heeft de student stage gedaan bij alle doelgroepen (meer daarover bij facet 2.2). De internationale context is volgens de commissie in de stages duidelijk aanwezig.

Met een visie van patiënt- of cliëntgerichtheid verwijst de opleiding naar de grondhouding van hulpverlener, die zij bij iedere afgestudeerde wenst te zien. Door in de cursussen met psychologische en pedagogische inslag hier zoveel mogelijk het accent op te leggen en door van attitudes een expliciet item te maken tijdens praktijklessen, stage, , ... tracht de opleiding om bij iedere student deze grondhouding bij te brengen.

De commissie stelt vast dat de doelstellingen van de opleiding geconcretiseerd zijn in competenties en gedragsindicatoren per opleidingsonderdeel. Die zijn volgens de commissie over de drie jaren gradueel opgebouwd zodat studenten de eindcompetenties kunnen verwerven, gaande van inzicht over uitvoeren met hulp tot zelfstandig uitvoeren. Volgens de commissie is het programma een realisatie van de doelstellingen, vermeld

onder onderwerp 1. Er is ook een evenwicht qua uren in de opbouw van kennis, vaardigheden en attitudes. De kennisverwerving situeert zich hoofdzakelijk in modeltraject 1 en 2. Het verwerven van vaardigheden en attitudes komt sterker aan bod naarmate de opleiding vordert.

Bij de opmaak van het programma stonden topics zoals levenslang leren, de studiebelasting, communicatievaardigheden, wetenschappelijk onderzoek, nieuwe tendensen in het vakgebied centraal. De commissie vindt het positief dat er aandacht is voor al deze topics. Ze waardeert het ook dat ethiek en begrippen van sociologie werden toegevoegd op vraag van het werkveld. Competentiegebied 3 - werken aan de eigen ontwikkeling/werken aan de ontwikkeling van het beroep, daarentegen mag meer nadruk krijgen in het curriculum. Men kan bijvoorbeeld een zichtbare koppeling maken met de bachelorproef.

De opleiding heeft uitgebreide aandacht voor de curriculumherziening en de participaties daarin, zo stelde de commissie vast. De curriculumherziening en -innovatie wordt systematisch aangepakt door de opleidingscommissie. Wijzigingen daarvan kunnen voortkomen uit bevragingen van de studenten, afgestudeerden of het werkveld. Medewerkers kunnen op basis van hun persoonlijke ervaringen met het curriculum en het werkveld voorstellen tot wijzigingen indienen. Ten slotte wordt ook door de resonantiec ommissie vanuit het werkveld soms een aanzet gegeven om het curriculum bij te sturen. De studenten participeren in curriculumherziening via hun vertegenwoordiging in de opleidingscommissie. Er wordt ook rekening gehouden met de aanwijzingen uit de informele contacten met de diverse betrokkenen. De aanpassing van het studieprogramma of de wijziging van studiefiches gebeurt volgens een vaste administratieve procedure. De curriculumhervormingen worden opgenomen in het jaaractieplan en besproken op de opleidingscommissie. De studietrajectbegeleider en departementssecretaris worden hier nauw bij betrokken.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie suggereert dat het competentiegebied 3, werken aan de eigen ontwikkeling/werken aan de ontwikkeling van het beroep, meer nadruk mag krijgen in het curriculum.

De commissie stimuleert de opleiding de lijn rond multidisciplinair werken nog sterker uit te werken.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding volgt de actualiteit en brengt dat in het programma via verschillende kanalen, zo stelde de commissie vast. De toetsing van het programma gebeurt bij de peer review van examenvragen, waarbij er een soort intervisie plaats vindt en men achteraf de eigen leerinhouden hierop afstemt. Het teamwerk is hierin het informele element van de kwaliteitsbewaking. Alle binnenkomende vaktijdschriften worden ook geëxcerpeerd en via trefwoorden toegankelijk gemaakt, wat het actualiseren van de vakkennis en het programma zou moeten garanderen. Voor de bibliotheek wordt nieuwe vakliteratuur aangekocht op basis van het advies van de

medewerkers en de lijst met aanwinsten wordt maandelijks via Dokeos naar alle lectoren verspreid. De commissie meent echter dat er inzake systematisch updaten van het programma ruimte is voor verbetering.

De commissie stelt vast dat de praktijklessen (practica en begeleidde activiteiten) in het curriculum 30% van het totaal vertegenwoordigen. Voor elk ergotherapiegerelateerd opleidingsonderdeel worden praktijklessen georganiseerd. De commissie vernam dat onder supervisie van een lector de student via de uitgeschreven procedures verschillende competenties kan oefenen, zoals hef- en tiltechnieken, rolstoeltechnieken, hulpmiddelen, enzovoort. De commissie las dat in het keuzepakket 'Bijzondere methodieken en nieuwe tendensen' aandacht wordt besteed aan de recente maatschappelijke evoluties als vergrijzing, thuiszorg en het toenemend belang van informatica. Interdisciplinair werken komt dan weer aan bod in het derde jaar in het interdisciplinair project Interdis, waar studenten over verschillende disciplines van de hogeschool heen in zes contactmomenten een casus uitwerken. Er is hier zowel in studentenbegeleiding als in coaching voor de begeleiders voorzien. Ook in de stage krijgt interdisciplinair werken veel aandacht, zo vernam de commissie.

De commissie hoorde dat het consulteren van vakliteratuur door studenten vanaf modeltraject 1 wordt toegepast, niet alleen in Toegepaste Ergotherapie: initiatie onderzoek, maar ook verweven in andere opleidingsonderdelen zoals de stage en Communicatie. Het culmineert in modeltraject 3 met de werkzaamheden voor het opleidingsonderdeel Eindwerk. De syllabi bevatten ook leesadviezen voor de student.

De commissie zag dat de opleiding aandacht heeft voor wetenschappelijk onderzoek en projecten. Ze stimuleert projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO) in de eindwerken en werkt mee aan het PWO-project ErgoMan over de ontwikkeling van een methodiek voor ergotherapeutische ondersteuning van de mantelzorger bij ouderen met een chronische aandoening. De expertise vanuit dit PWO wordt ook ten dienste gesteld van reviews voor het European Journal of Ageing en voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De opleiding wil verder inzetten op PWO, wat de commissie ten volle ondersteunt. De commissie nam kennis van de recente twee nieuwe voorstellen voor PWO-onderzoeken. Studenten worden in het kader van het opleidingsonderdeel Toegepaste ergotherapie: onderzoek, ingezet als enquêteurs bij wetenschappelijke projecten. Ze kunnen voor begeleiding bij het opstellen van een enquête of het verwerken van gegevens steeds beroep doen op de ankerpersoon onderzoek van de opleiding of de onderzoekscel.

De commissie waardeert dat men in het curriculum ook werk maakt van het onderzoeksgericht denken. Ze leren onderzoeksresultaten begrijpen en interpreteren en maken ook kennis met kwalitatieve onderzoeksmethoden. Evidence Based Practice (EBP), het kiezen van goede praktijken op basis van wetenschappelijk onderzoek, is nu net voor de eerste keer in het programma doorgewerkt tot en met het derde jaar. De studenten geven aan dit te kennen. In verschillende opleidingsonderdelen komt EBP al aan bod bij de verschillende doelgroepen, maar de opleiding is zich ervan bewust dat dit nog verder moet worden uitgebouwd. De commissie ondersteunt die intentie. De opleiding heeft zes onderzoekslijnen uitgeschreven waarbinnen ze onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en onderzoek wil kaderen, waaronder de implementatie van EBP. Dit leidde tot een draaiboek Onderzoek. Om een breed draagvlak te bekomen, worden de onderzoeks(deel)taken zoveel mogelijk gespreid onder het personeel.

De commissie vernam dat van bij de start van de opleiding in het opleidingsonderdeel Theorie Ergotherapie de verschillende modellen en theorieën worden besproken. Gedurende de opleiding komen een aantal van deze modellen terug aan bod. De lectoren geven aan waarom zij vooral rond een bepaald model werken. Het is aan de student om vanuit een kritische analyse te kiezen welke modellen hij in de praktijk wil gebruiken.

De stage vormt een continue link van de opleiding met het werkveld. Ze telt minimum 1000 uren en heeft een belangrijke plaats in de opleiding. Ze is volgens de commissie goed gefaseerd over de verschillende jaren: twee keer twee weken in het eerste jaar, twee en drie weken in het tweede en twee keer tien weken in het derde jaar. Op het einde van het tweede modeltraject heeft de student al met de vier domeinen kennisgemaakt. De voorbereiding en begeleiding van de stages verlopen goed, zo stelde de commissie vast. Er is een klassikale introductie en een individueel informatiegesprek. De stage-ervaringen worden geregeld besproken in functioneringsgesprekken met de stagebegeleider van de opleiding, die gestructureerd zijn volgens het leermodel

van Kolb dat studenten stapsgewijs moet leren denken. De stageplaatsen moeten voldoen aan bepaalde criteria en worden geëvalueerd en opgevolgd. Men is net gestart met een stageportfolio, dat door de studenten als positief wordt ervaren. De stagementoren worden elk jaar uitgenodigd op een resonantiedag van de opleiding en in het departement is op vraag van het werkveld een mentorenopleiding opgestart. De opleiding heeft nu per doelgroep een kleine kern professionelen aangesproken om de resonantiecommissie verder uit te bouwen per werkdomein. De commissie steunt de opleiding in dit initiatief. Meer intensief werken in de resonantiecommissie kan helpen om een nog betere afstemming te verkrijgen.

De internationale stages vindt de commissie ook goed geregeld. Studenten die in het buitenland op stage willen gaan, moeten een motivatieverslag schrijven waarop ze worden beoordeeld. De opleiding organiseert contacten met oud-studenten die een buitenlandse ervaring hebben opgedaan. De buitenlandse stages worden na afloop geëvalueerd en bij negatieve ervaringen eventueel stopgezet. Met een aantal stageplaatsen zijn er continue contacten, waardoor de kwaliteit gegarandeerd is. Er zijn recent nieuwe initiatieven genomen om de begeleiding van studenten in het buitenland te verbeteren, zoals een begeleidingsplan per stageplaats en frequente contacten per e-mail. De hogeschool heeft bilaterale akkoorden met onder meer Spanje, Duitsland, Groot-Brittannië, Brussel.

Er is volgens de commissie een vast proces voor de totstandkoming van de bachelorproeven. Studenten kunnen kiezen tussen een literatuurstudie en toegepast onderzoek, dat eventueel gepubliceerd wordt in het Jaarboek Ergotherapie. De voorbereiding en begeleiding vindt de commissie goed geregeld.

Wekelijks worden de studenten in kleine groepjes een paar uur begeleid. Een eindwerkvademeccum geeft alle nodige informatie aan de student en de begeleiders. Positief is ook dat de bachelorproeven soms voor de ergotherapie nieuwe doelgroepen behandelen, bijvoorbeeld gedetineerden, aidspatiënten, chronisch zieken. Ze kunnen ook nieuwe onderwerpen in de opleiding inbrengen.

De commissie vindt dat de opleiding inzake internationalisering een coherent beleid voert, waarmee de opleiding ook goed scoort binnen het departement. Voor de eigen studenten ligt de focus op stageplaatsen. Samen met de Katholieke Hogeschool Kempen wordt een curriculum uitgeschreven voor een ergotherapie-opleiding in Rwanda. Samen met HOWEST wordt elk jaar een dag 'internationalisation at home' georganiseerd, met buitenlandse sprekers. Soms komt internationalisering ook aan bod in de bachelorproef. Zo heeft een student een eindwerk gemaakt over het creëren van ontwikkelingsstimulerend spelmateriaal, dat intussen ook vervaardigd wordt in Rwanda. Voor buitenlandse studenten biedt de opleiding samen met partners uit de associatie de internationale module kinderrevalidatie aan. De eigen studenten tonen hier echter geen belangstelling voor, wellicht wegens het samenvallen met de voorbereiding van het eindwerk. De opleiding heeft recent haar medewerking toegezegd om internationale langlopende projecten op het gebied van community based work uit te werken. Studenten van modeltraject 3 kunnen via een keuzepakket hierover theoretische kennis verwerven. Ze leren ook in een community vraagstukken over participatie, welzijn en gezondheid te beschrijven en daarover te rapporteren op het ENOTHE-congres.

De commissie vernam dat buitenlandse lectoren lezingen komen geven in de opleiding, onder meer uit Denemarken, Spanje, Peru en Rwanda. Omgekeerd geven lectoren van de opleiding ook lezingen in het buitenland en nemen ze deel aan internationale projecten, zoals community development van Enothe en de Nederlandse lectorendag in Nijmegen. Lectoren brengen soms ook een bezoek aan buitenlandse stageplaatsen, waarover ze nadien in de opleiding een seminarie en een on the job training verzorgen, bijvoorbeeld over ergotherapie in Rwanda en positionering van kinderen met een cerebrale verlamming. Docenten en steeds meer studenten nemen deel aan de ENOTHE-congressen, wellicht door de nieuwe keuzemogelijkheid Ergotherapie in een internationale dimensie, in het keuzepakket.

De commissie vernam ook dat de opleiding de maatschappelijke dienstverlening probeert verder uit te bouwen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om een curriculumvernieuwing systematisch met het nieuwe curriculumscreenings-instrument verder aan te pakken om tot een nieuw curriculum te komen. Ze ondersteunt de opleiding om verder te gaan op de ingeslagen weg om evidence based werken verder uit te bouwen en te integreren in het programma.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Zowel studenten als afgestudeerden ervaren dat het programma goed samenhangt en logisch is opgebouwd. Ze zien verbanden tussen cursussen onderling, de combinatie theorie en praktijk, een duidelijke lijn van begin naar einde qua groeiende zelfstandigheid van de student. Zowel op de werkvergaderingen, in de vakgroep en in de opleidingscommissie is er overleg over de inhoud van de verschillende opleidingsonderdelen, zo stelde de commissie vast. De samenhang en opbouw van het programma worden elk semester ook tegen het licht gehouden in de werkvergadering over examens. De examenvragen worden er in teams besproken via peer review, waarbij soms overlappings in het curriculum worden vastgesteld en vervolgens weggewerkt. Dit geeft de commissie een positieve indruk.

De volgtijdelijkheidstabel toont een verdieping en toenemende gerichtheid op het werkveld tussen de verschillende opleidingsonderdelen en de verschillende trajecten. Deze tabel blijkt volgens de lectoren een handig instrument om voor studenten een individueel traject samen te stellen. Keuzemogelijkheden zijn er pas in het derde modeltraject: stages, eindwerken, keuze-opleidingsonderdelen.

De commissie heeft kennis genomen van de inventarisatie van de leerinhouden die momentaal aan de gang is. De leerinhouden worden gekoppeld aan competenties en gebundeld tot leerlijnen. Vier daarvan zijn gecentraliseerd rond de vier doelgroepen met daaromheen vijf ondersteunende leerlijnen. Volgens de commissie is er dus een begin van proces van formalisering en de betrokkenen ervaren dit als positief. Ook de studenten vinden het werken met leerlijnen positief. Bij de gastlectoren is het begrip leerlijnen nog niet bekend, zo stelde de commissie vast. De commissie meent dat de leerlijnen de samenhang in het programma kunnen bevorderen als de huidige situatie (uitgangspunt leerlijnen en didactische visie) en de gewenste situatie goed worden geanalyseerd. De commissie apprecieert dat het groeiproces van de student op stage duidelijk in kaart gebracht wordt in het stageportfolio.

De commissie vond een uitgewerkt beleid rond individuele en flexibele leerwegen met verschillende trajectmogelijkheden. In het systeem 'horizontaal deeltijds studeren' kan men halftijds studeren gedurende het hele academiejaar, dus gespreid over beide semesters. In het 'vertikaal deeltijds studeren' kan men het eerste semester van het eerste academiejaar en het tweede semester van het tweede academiejaar volgen. De opleidingsonderdelen zijn in die zin gegroepeerd. De opleiding heeft ook vijf aangepaste programma's voor afgestudeerden uit drie bachelor- en twee masteropleidingen waarvoor een vast vrijstellingsdraaiboek is opgemaakt. De geïndividualiseerde trajecten kunnen ook flexibel ingevuld worden door het bekomen van vrijstellingen op basis van EVC of EVK. Een dergelijk traject wordt samengesteld door de student met ondersteuning van de studietrajectbegeleider en de voorzitter van de opleidingscommissie. De procedures ter zake zijn vastgelegd op niveau van de associatie en verder verfijnd in het departement. Ze zijn opgenomen in het onderwijs- en examenreglement van de hogeschool. Studenten en kandidaat-studenten worden via diverse

kanalen geïnformeerd over de procedure via de website, tijdens informatiedagen en de opendeurdag, bij de inschrijving en tijdens collectieve onthaalmomenten bij de start van het academiejaar. Ze kunnen hierover ook een individueel gesprek hebben. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat de flexibele leertrajecten worden goed begeleid.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om de wijze waarop de samenhang wordt geborgd duidelijker en explicieter te maken.

De commissie steunt de opleiding in het verder ontwikkelen van leerlijnen om de samenhang in het programma te formaliseren. Eventueel kan een onderwijskundige de lectoren begeleiden in de vormgeving van de leerlijnen, hun visie op leren en de bijbehorende werkvormen.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten

Oordeel van de visitatiecommissie: oké

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaar van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelt vast dat conform de richtlijnen van de hogeschool het opleidingsprogramma semesterieel is georganiseerd en dat er een vermindering van contacturen is. Er zijn nu 22 contacturen per week gedurende twee semesters van elk dertien weken.

De commissie vernam dat in de hogeschool tot voor kort het regelmatig schatten achteraf toegepast werd als methode voor studietijdmeting, via een tool aangemaakt in Dokeos. De respons hierop was echter heel vaak te laag om bruikbare resultaten op te leveren. Vanaf het academiejaar 2009-2010 worden daarom de studietijdmetingen klassikaal op papier afgenomen waarop de studenten retrospectief gevraagd werd de studietijd voor een bepaald opleidingsonderdeel in te schatten. Zo werden de minimale relevantiedrempels ruim bereikt. De commissie stelt vast dat de resultaten vaak een grote spreiding in de opgegeven studietijd aangaven. In focusgroepen gaven studenten ook aan dat ze het retrospectief inschatten van de studietijd als heel moeilijk en dus weinig betrouwbaar ervaren. Daarom heeft de opleiding een pilootproject opgestart om de methode van de paarsgewijze vergelijking uit te testen. Als de resultaten positief zijn, zal deze methode vanaf het academiejaar 2011-2012 systematisch worden gebruikt binnen het departement.

Daarnaast krijgt de opleiding geregeld feedback over de ervaren studietijd door de studenten op de werkgroepvergadering studenten. De opleiding houdt rekening met de suggesties van de studenten. Zo werd bijvoorbeeld op vraag van de studenten een deadlinekalender opgesteld, die een zicht geeft op de spreiding van de opdrachten over het academiejaar. De studenten geven tijdens de visitatie aan dat ze deze kalender nuttig vinden, maar dat er desondanks soms nog taken bijkomen. Ze ervaren hierdoor een grote werkdruk, maar nog geen overdreven piekbelasting.

De opleiding doet geen onderzoek naar factoren die de studie bevorderen of belemmeren. Er is bijvoorbeeld ook geen exitonderzoek.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan verder werk te maken van het versterken van de betrouwbaarheid en de representativiteit van de studietijdmetingen en op die basis het programma met bijbehorende de studietijd te optimaliseren.

De commissie adviseert ook de factoren te onderzoeken die de studie bevorderen of belemmeren.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie vernam dat de opleidingscommissie en de vakgroep reflecteren om de werkvormen optimaal af te stemmen op de te bereiken competenties. De opleiding spreekt tijdens de visitatie over een eclectische werkwijze en geeft aan dat het didactisch concept niet volledig formeel is uitgeschreven. Omdat de onderwijsvisie op het moment van opmaken van het zelfevaluatie-rapport niet formeel uitgeschreven is, wordt die in het zelfevaluatie-rapport niet als dusdanig behandeld. Toch geven de lectoren tijdens de visitatie er duidelijk blijk van goed te weten waarmee ze bezig zijn. Volgens de commissie is dit alles (deductief) afgeleid uit evaluatie en betrokkenheid van de lectoren, eerder dan dat dit (inductief) op gang wordt getrokken door een voorafgaande systematiek in het werken. Zo worden bijvoorbeeld geen ijkpunten voor vernieuwing uitgezet, doch er wordt wel vernieuwd, zo stelde de commissie vast. De lectoren hebben hierover duidelijke ideeën en verwoorden deze ook aan de commissie, zonder dat deze zaken reeds werden geformaliseerd. Het departement werkt momenteel

echter wel aan een didactisch concept, dat later doorvertaald moet worden naar de opleidingen. De opleiding geeft tijdens de visitatie aan dat er vanuit kwaliteitszorg veel gebeurt, bijvoorbeeld rond praktijkgerichtheid, maar dat dit nog niet altijd geëxpliciteerd wordt.

De commissie stelt vast dat de opleiding een verscheidenheid aan werkvormen gebruikt, waaronder hoorcolleges, praktijklessen en oefeningen, gevalsbesprekingen, groepswork, projectwork, monitaraat (oefenmomenten), 1-op-1-settings (bijvoorbeeld de functioneringsgesprekken tijdens de stage). In een aantal opleidingsonderdelen wordt ook begeleid zelfstandig leren toegepast, waarbij studenten aan een opdracht werken onder leiding van een lector. Voor stages is een portfolio ingevoerd. In de meeste opleidingsonderdelen wordt gebruik gemaakt van het elektronisch leerplatform Dokeos. De klassieke 'knutselactiviteiten' (in Bijzondere technieken) komen nog maar tien uur per jaar aan bod. De werkvormen worden weergegeven in de studiefiches.

De studiematerialen worden per opleidingsonderdeel vermeld in de studiegids. Voor de meeste opleidingsonderdelen is er een cursus. Voor sommige opleidingsonderdelen is er een bijkomend handboek. Er is een sjabloon voor cursussen, maar dit wordt niet altijd consistent toegepast, zo heeft de commissie vastgesteld. Een aantal lectoren stelt ook hand-outs of kopieën van transparanten ter beschikking. Een behoorlijk deel van de cursussen staan volgens de commissie inhoudelijk op punt. Soms echter zijn ze niet helder en niet goed gestructureerd en is er een probleem naar leerbaarheid, zo stelde de commissie vast. Dat is ook de mening van de studenten. Ze geven aan dat cursussen soms onduidelijk zijn, een onduidelijke structuur hebben en veel citaten bevatten. Ze vinden het jammer als er alleen powerpoints zijn en zouden wensen dat alle cursusmateriaal ook elektronisch beschikbaar is. Om de kwaliteit van cursussen te verbeteren, betreft de opleiding dit bij de ontwikkeling van leerlijnen. De opleiding geeft aan dat ze tot één cursus per opleidingsonderdeel wil komen met het vaste sjabloon. Ze past de cursus aan als uit de bevraging bij studenten blijkt dat de cursus moeilijk leerbaar is (zie onderwerp 5). Anderzijds willen ze de studenten hier ook niet altijd volgen. Studenten hebben bijvoorbeeld liever niet dat er artikels worden bijgevoegd, terwijl dit volgens de commissie net interessant kan zijn..

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt het nodig dat de opleiding werkt aan een eenduidige structuur voor de vormgeving en de helderheid van de cursussen.

De commissie beveelt aan een integrale leervisie / didactisch concept uit te schrijven, en dit als fundament te nemen voor alle verdere stappen, onder meer het ontwikkelen van leerlijnen en werkvormen, eerder dan de bestaande werkvormen in te schuiven in nieuwe modellen. Wellicht is de opleiding hierbij geholpen door onderwijskundig advies.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De evaluatie is transparant en duidelijk vanaf de voorbereiding tot de nabespreking, zo stelde de commissie vast. Er is ook een feedbackcultuur, intercollegiaal en naar de studenten.

De commissie vindt het positief dat in het toetsbeleid een hoge graad van objectiviteit van de toetsen is ingebouwd via modelantwoorden. De lectoren stellen een correctiesleutel op (typeantwoorden en puntenverdeling) en bezorgen die vooraf aan de voorzitter van de opleidingscommissie om bij eventuele betwistingen een duidelijk referentiepunt te hebben. Bij schriftelijke examens is het gewicht per vraag aangegeven op het vragenblad. Voor mondelinge theoretische examens noteert de examinator per student en per vraag het resultaat. Als een student een onvoldoende haalt, noteert de examinator ook bondig een motivering. Voor permanente evaluaties en mondelinge examens zijn beoordelingslijsten beschikbaar om op een gelijkvormige en objectieve manier te scoren. Studenten kunnen die lijsten consulteren op Dokeos.

De toetsvormen zijn permanente evaluatie, evaluatie van vaardigheden onder meer via demonstratie, mondelinge evaluatie, schriftelijke evaluatie met open, gesloten en/of meerkeuzevragen en/of open boek, peer assessment. Elke toets telt minimum drie vragen, of opdrachten, verdeeld over de leerstof. Voor één opleidingsonderdeel kan een mix van toetsvormen worden gebruikt. De commissie vindt de waaier aan toetsvormen positief, maar vindt het jammer dat deelcompetenties apart worden getoetst en niet geïntegreerd.

De commissie vernam dat vanaf de start van het academiejaar de studenten geïnformeerd worden over de onderwijs- en examenregeling en blok- en examenperiodes via Dokeos. Het onderwijs- en examenreglement staat op de website en wordt nog eens mondeling toegelicht vlak voor de examens. De studenten hebben inspraak in de examenroosters via hun klasverantwoordelijke op de werkgroepvergadering studenten.

In de studiegids kunnen de studenten per opleidingsonderdeel de toetsvormen, de inhoud, de te verwerven competenties en de criteria terugvinden. In de studiefiches is ook aangegeven hoeveel gewicht er naar permanente evaluatie en andere evaluatievormen gaat. Voor meerkeuzevragen wordt de student voordien geïnformeerd over de toegepaste giscorrectie. Bij combinatie van evaluatievormen of spreiding over verscheidene toetsmomenten wordt in de studiegids ook de puntenverdeling aangegeven.

De commissie vindt het positief dat er soms voorbeeldexamenvragen opgenomen worden in de cursus, zodat de student vooraf een zicht heeft op het niveau en de formulering van de vragen. Er zijn ook lectoren die een proefexamen geven en/of in de les expliciet aanduiden wat ze belangrijk vinden. Uit een steekproef van examenvragen, zowel van algemene als van specifieke vakken, stelde de commissie vast dat de examenvragen relevant zijn en helder geformuleerd.

De departementale ombudspersoon is bereikbaar bij eventuele examenproblemen en kan bemiddelen tussen student en lector. Indien nodig is zij ook aanwezig op de deliberatie. Er wordt weinig gebruik van gemaakt.

Tijdens feedbackmomenten na elke examenperiode, krijgen de studenten de kans hun examen in te kijken en wordt de evaluatie besproken. Uit de resultaten van de laatste in het zelfevaluatie-rapport vermelde bevraging van afgestudeerden blijkt dat niemand de feedback als onvoldoende ervaart, 80% geeft zelfs aan dat de feedback degelijk tot zeer degelijk is.

Voor het toetsen van stages en afstudeerprojecten zijn er specifieke evaluatieprocedures, zo stelde de commissie vast. Bij de toetsing van stages staan de drie competentiegebieden centraal. Het stage-evaluatie-rapport bestaat uit het performance assessment en de beoordeling van het stageportfolio.

Het performance assessment beoordeelt het functioneren op de werkvloer op twee beroepsspecifieke competentiegebieden: 'werken met en voor cliënten' en 'werken in en vanuit een (arbeids)organisatie'. Attitudes worden nog apart beoordeeld omdat een correcte basishouding/attitude door de meeste stagediensten en de opleiding als voorwaarde beschouwd wordt voor adequaat professioneel handelen. Tussentijds vindt een eerste evaluatie plaats. Aan het einde van de stage is er een eindevaluatiegesprek met de student, de stagementor en de stagebegeleider. De student kan dit voorbereiden met een daarvoor bestemd formulier. Het performance assessment wordt op de eindevaluatie samen besproken en eventueel aangepast.

De stagebegeleider beoordeelt het stageportfolio. Die evalueert de manier waarop de student omgaat met zijn eigen leerproces, de producten en bewijsstukken daarvan en daarmee het derde competentiegebied: werken aan de eigen deskundigheid. De stagecoördinator berekent het eindcijfer op basis van de scores voor het performance assessment en het portfolio. De commissie stelt vast dat het werkveld hierover goed ingelicht en

goed geschoold is. De beoordelingscriteria zijn geobjectiveerd in een zespuntenschaal, de eindscore wordt daarna elektronisch berekend. De weging die men hierbij hanteert, blijkt echter niet inzichtelijk voor de student en het werkveld. De student krijgt enkel een eindcijfer en geen gedifferentieerd beeld van plus- en minpunten. Het evaluatieformulier wordt elk jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Het stagevadecum bevat veel informatie over de toetsing.

Voor de toetsing van de eindwerken staan zowel het product als het proces centraal, wat de commissie een pluspunt vindt. Het evaluatieformulier bevat criteria over zelfsturing, werkhouding, vorm, inhoud, presentatie en verantwoording, wat een objectieve scoring borgt. De beoordelingsformulieren van de productevaluatie zijn echter niet conform met de competentiematrix. De commissie vindt het positief dat er verschillende beoordelaars zijn, waaronder externe specialisten. Voor de evaluatie van het eindwerk gaat men uit van een strikt individuele benadering waarbij de lat maximaal gelegd wordt bij de inspanningen van de student en niet van externe omstandigheden, zoals het niet slagen van een project. De alumni vonden dat hun eindwerk fair beoordeeld werd.

De commissie stelt vast dat het niveau van de bachelorproeven uiteenloopt. Dit is wellicht mede te wijten aan niet voldoende sterk geformuleerde richtlijnen om de beoordelaars een intersubjectief kader te geven voor de beoordeling. Zo blijft er de vraag over het borgen van de kwaliteit van bachelorproef.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om duidelijke, sterke richtlijnen te geven voor de externe beoordelaars van de bachelorproef, gebaseerd op de te verwerven competenties.

De commissie beveelt ook aan dat de evaluatie van eindwerken en stages blijft voor de student tot aan het eindresultaat. Studenten moeten een uitgebreide eindbeoordeling krijgen van het eindwerk en de stage, met een gedifferentieerd beeld van plus- en minpunten op de verschillende getoetste aspecten.

De opleiding kan voor de andere opleidingsonderdelen werken aan een meer geïntegreerde toetsing.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De commissie stelt vast dat de instroom in de opleiding op het vlak van vooropleiding divers is. De slaagcijfers van een eerstejaarsstudent met ASO-diploma liggen stelselmatig hoger dan de slaagcijfers van iemand met een TSO-diploma. Kandidaat-studenten worden op infodagen dan ook gewezen op de startcompetenties die vermeld staan in de studiegids en op het belang van eigenschappen als wetenschappelijke interesse, kritische ingesteldheid en zin voor accuraatheid.

De commissie is van mening dat beginnende studenten op verschillende manieren een degelijke ondersteuning krijgen. (Kandidaat)studenten kunnen inschrijven voor opfrissingscursussen in september, die niet alleen voorkennis opfrissen, maar ook een beeld geven van het lestempo aan de hogeschool. Voor de opleiding Ergotherapie betreft het opfrissingscursussen mechanica en tekstverwerking. De studenten krijgen ook een introductie over het gebruik van de bibliotheek en in het werken met e-mail en Dokeos. In de week voor de effectieve start van het academiejaar worden alle eerstejaars uitgenodigd op de onthaalweek of -dag, waar onder meer het belang van de studiegids wordt benadrukt en de verschillende vormen van studie- en studentenbegeleiding worden toegelicht. Omdat studenten niet altijd blijken te beschikken over de nodige startcompetenties Nederlands biedt het departement een taalvaardigheidsscreening en -remediëring aan. Daarbij wordt er ook op maat van de vereisten van de diverse opleidingen gewerkt aan een ondersteunend taalbeleid met onder meer workshops Academisch Nederlands. Studenten met niet-traditionele startcompetenties kunnen tijdens het jaar gebruik maken van allerlei initiatieven van studiebegeleiding om eventuele achterstanden weg te werken

In haar Onderwijs- en Examenregeling voorziet de Hogeschool Gent in de mogelijkheid om studie- en examenfaciliteiten toe te kennen, bijvoorbeeld aan studenten met functiebeperkingen. Studenten met een functiebeperking kunnen via de studentenbegeleider of de studietrajectbegeleider terecht bij de vzw Begeleiding Studenten Handicap voor onder meer studiehulpmiddelen, ADL-assistentie, studie- en examenfaciliteiten. Ze kunnen ook de hulp krijgen van een GON-begeleider uit het buitengewoon onderwijs. Ook om andere redenen kan een speciaal statuut worden toegekend, bijvoorbeeld topsport. Het aantal studenten met een speciaal statuut stijgt elk jaar. In het academiejaar 2008-2009 ging het in totaal om 24 studenten.

De opleiding is op zoek naar meer ondersteuning voor de begeleiding van studenten met een functiebeperking, onder meer voor het coachen van lectoren en medestudenten en een betere aansluiting op de arbeidsmarkt.

Voor mensen zonder diploma secundair onderwijs is in associatieverband een toelatingsprocedure uitgewerkt. Er is een uitgewerkt beleid rond flexibele leerwegen met verschillende trajectmogelijkheden en een beleid rond EVC-EVK.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 2, programma: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1, relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma:	voldoende
facet 2.2, eisen academische gerichtheid van het programma:	voldoende
facet 2.3, samenhang van het programma:	voldoende
facet 2.4, studieomvang:	oké
facet 2.5, studielast:	voldoende
facet 2.6, afstemming tussen vormgeving en inhoud:	voldoende
facet 2.7, beoordeling en toetsing:	voldoende
facet 2.8, masterproef:	n.v.t.
facet 2.9, toelatingsvoorwaarden:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 3 Inzet van het personeel

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft kennisgemaakt met een positief ingesteld team, gekenmerkt door een sterke vooral informele feedbackcultuur. Ze heeft op basis van de cv's vastgesteld dat de meeste teamleden bachelors zijn in de ergotherapie. Slechts twee leden van het onderwijzend personeel hebben daarbovenop een masteropleiding, wat de commissie vrij weinig vindt. De leden van het onderwijzend personeel hebben relevante werkervaring en volgen geregeld navorming. De meeste lectoren zijn verbonden aan verschillende opleidingen van het departement.

De commissie heeft vastgesteld dat de taakbelasting zo gelijk mogelijk wordt verdeeld. Bij de opdrachtverdeling vraagt men ieder jaar aan de OP-leden om hun desiderata kenbaar te maken. Alle specifieke taken worden in de opdrachtfile opgesomd en uitgedrukt in een bepaald percentage van een voltijdse opdracht, die 38 uur per week telt. Het gaat om theorie- en praktijklessen, contacturen stage- en eindwerkbegeleiding en vakgerichte studiebegeleiding. Positief is dat alle andere opleidingsoverschrijdende activiteiten een invulling op maat krijgen, in de opleiding ergotherapie samen goed voor 1,2 voltijdse betrekking in het academiejaar 2008-2009. De betrokken OP-leden zetelen in diverse hogeschoolcommissies, bijvoorbeeld Communicatie en PR, Internationalisering, Kwaliteit, Studiebegeleiding, Onderzoeksraad.

Uit de gesprekken blijkt dat bij het personeel vandaag (voorjaar 2011) onzekerheid leeft over de structurele veranderingen die op til zijn in de hogeschool naar aanleiding van het Besluit van de Vlaamse Regering om de masteropleidingen te integreren in de universiteit. De dertien departementen worden vanaf volgend academiejaar (2012-2013) herleid tot acht nieuwe entiteiten of faculteiten. Gezondheidszorg zal samen met de lerarenopleiding en het sociaalagogisch werk de faculteit Mens en Welzijn vormen, een complexe entiteit van 5000 studenten en 500 personeelsleden. Verwacht wordt dat dit vooral voor het administratief en technisch personeel veranderingen zal meebrengen.

De commissie vernam dat bij aanwervingen duidelijke functieprofielen geformuleerd worden in overleg met de vakgroep. De vacatures worden via minstens twee openbare kanalen bekendgemaakt. Er zijn strikte selectieprocedures, met de graad van bijscholing en werkervaring als belangrijke criteria. De voorzitter van de opleidingscommissie en een lid van de vakgroep zijn betrokken bij de selectie en aanwerving van nieuwe collega's. Zij bewaken de praktijkervaring in de vier sectoren van de ergotherapie.

Het onthaal van nieuwe personeelsleden gebeurt op hogeschoolniveau met onder meer een onthaaldag en op departementaal niveau met de aanstelling van een coach voor de nieuwe lector. De betrokkenen tonen zich tijdens de visitatie tevreden over deze procedure. Nieuwe personeelsleden worden aangesteld voor de duur van een jaar. Na drie opeenvolgende positieve evaluatiegesprekken kunnen ze worden aangesteld voor onbepaalde duur. Vastbenoemde personeelsleden worden eerst om de drie en dan om de vijf jaar geëvalueerd. Twee op elkaar volgende onvoldoendes leiden tot ontslag, evenals vijf onvoldoendes over de gehele loopbaan. Tijdelijke personeelsleden met één onvoldoende worden niet opnieuw aangesteld. Men kan hiertegen hoger beroep

instellen bij een college van beroep. Er worden sinds kort ook functioneringsgesprekken gehouden in het kader van een nieuw beoordelingssysteem. De commissie stelt vast dat dit nog verder ontwikkeld moet worden.

In het kader van het professionaliseringsbeleid heeft elk personeelslid een persoonlijk ontwikkelingsplan. Iedereen moet een zekere didactische scholing volgen, waarvoor een ruim intern aanbod beschikbaar is. In het departement wordt 290 euro per jaar uitgegeven aan navorming per voltijdse medewerker. De laatste jaren stijgen de budgetten, mede door de internationale mobiliteit van lectoren. Er is een vaste procedure voor het aanvragen van navorming. Docenten die een vorming hebben gevolgd, maken daarvan een synthese voor de collega's. De commissie heeft de lijst van bijscholingen ingekeken en vond die goed en praktijkgericht, bijvoorbeeld feedback geven aan studenten op stage, vergadertechnieken. Ze mist echter wel een systematiek en een beleid inzake permanente bijscholing.

Uit de bevraging van medewerkers over het personeelsbeleid blijkt dat ze tevreden zijn over de inspraak bij de invulling van hun opdracht en over de kansen om bijscholing te volgen. Nagenoeg iedereen is enthousiast over de onderwijsinnovatie. Men vindt echter dat de persoonlijke ondersteuning daarbij beter kan, bijvoorbeeld bij het omvormen van een cursus. Het departement tracht te ondersteunen, onder meer door het delen van ervaringen (good practices). Vruchtbare initiatieven van een opleiding worden via het departement overgenomen door de andere opleidingen met de initiatiefnemer als voortrekker. Zo was Ergotherapie onder meer de voortrekker voor de bespreking van de examenvragen.

De studenten bevestigen in de gesprekken dat zij tevreden zijn over hun lectoren, over hun intensieve begeleiding en hun openheid voor de studenten. Ook bij de bevraging van de alumni en het werkveld is de toon positief.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie raadt de opmaak van een opleidingsbreed, gestructureerd competentie- en vormingsbeleid aan dat de persoonlijke ontwikkelingsplannen zal aansturen, de didactische kwaliteiten van het personeel waarborgt en ook de actualisering van de professionele gerichtheid.

De commissie vindt het systematisch inschakelen van een onderwijsdeskundige aangewezen.

De commissie adviseert ook voor een beleid te ontwikkelen om meer lectoren met masterniveau te krijgen. De start van een masteropleiding ergotherapie in Vlaanderen kan hiervoor een opstap zijn.

De commissie pleit voor een explicieter personeelbeleidskader, waarin aanwervingen, personeelszorg, functionerings- en evaluatiegesprekken, loopbaanplanning e.d. hun plaats vinden.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde vast dat bij aanwerving beroepservaring belangrijk is. Er wordt namelijk minstens zes jaar beroepservaring gevraagd. Uit de beschikbare documenten bleek dat sommige lectoren nog deeltijds in de beroepspraktijk staan. De commissie vindt dat de opleiding moet proberen om meer ergotherapeuten aan te trekken. De verdere vakinhoudelijke professionalisering gebeurt via het deelnemen aan activiteiten van beroeps- of vakgroepverenigingen. Een lector is bijvoorbeeld actief lid van de werkgroep Ondersteunings- en Kenniscentrum Ergotherapie bij het Vlaams Ergotherapeutenverbond, dat evidence based practice binnen het werkveld wil promoten. Twee lectoren nemen deel aan het overlegplatform voor het schrijven van een referentiekader geestelijke gezondheidszorg en een handboek ter zake.

De commissie heeft vastgesteld dat de internationale lectorenmobiliteit sterk is verbeterd. Er is uitwisseling van lectoren en deelname aan internationale projecten. Een aantal lectoren participeert aan projectmatig wetenschappelijk onderzoek. Alle lectoren leveren een actieve bijdrage aan de maatschappelijke dienstverlening. Het gaat om getarifeerde dienstverlening bij navormingen en studiedagen. De opleiding organiseert bijvoorbeeld symposia bij de REVA-beurs. Verschillende lectoren verzorgen lezingen, workshops of voordrachten op vraag van stageplaatsen en maatschappelijke organisaties. Anderen werken mee aan handboeken en naslagwerken, bijvoorbeeld 'Ergotherapie in de gerontologie: Basisboek voor kwaliteitsvolle hulpverlening' (Acco, 2008) en het Jaarboek van het Vlaams Ergotherapeutenverbond. Ze schrijven ook mee aan functieprofielen voor ergotherapeuten in samenwerking met het Vlaams Ergotherapeutenverbond. De opleiding neemt ook deel aan de reflectiegroep ethiek en beperking/handicap. Lokalen en didactische materiaal van de opleiding worden ter beschikking gesteld van stageplaatsen, om oefensessies te organiseren met cliënten. In de maatschappelijke dienstverlening worden soms andere doelen zoals internationalisering verwerkt. De commissie steunt de opleiding in de ontwikkeling van de dienstverlening.

De commissie vernam dat de opleiding in toenemende mate een beroep doet op gespecialiseerde gastsprekers en gastlectoren, onder meer van het Universitair Ziekenhuis Gent. De studenten geven tijdens de visitatie echter aan dat gastlectoren algemene vakken zich niet altijd voldoende toespitsen op de opleiding ergotherapie.

Door vakliteratuur, permanente bijscholing, participatie aan studiedagen en congressen en stagebegeleiding en begeleiding van afstudeerprojecten blijven lectoren op de hoogte van nieuwe tendensen en toepassingen binnen het beroepsveld. Dit moet volgens de commissie een systematische actualisering van de vakinhouden garanderen, een proces dat door de departementale vakgroepen en de opleidingscommissie wordt bewaakt.

Het onderwijzend personeel ervaart het team als evenwichtig en complementair voor alle opdrachten, zo bleek tijdens de gesprekken. Het team spreekt onderling af wat de noden zijn en bekijkt op individueel en op teamniveau hoe dit kan worden aangepakt. De commissie stelde inderdaad een zeer sterke informele cultuur vast die verbondenheid en gedragenheid schept en permanente afstemming. Er is echter geen echt competentiebeleid aanwezig dat de actualisering van de professionele gerichtheid van het personeel waarborgt, zoals al aangegeven onder facet 3.1.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie adviseert om een competentie- en vormingsbeleid uit te werken dat ook de actualisering van de professionele gerichtheid moet waarborgen.

De commissie vindt meer structurele aanwezigheid wenselijk van vaklectoren in het beroepsveld, en pleit met andere woorden voor meer lectoren die parttime actief zijn als ergotherapeut buiten de opleiding.

De commissie stelt voor de gastlectoren te stimuleren om zich in hun lessen meer toe te spitsen op of de link te leggen met de ergotherapie.

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Uit de beschikbare documenten blijkt dat het lesgeversteam van de opleiding Ergotherapie bestaat uit 25 personeelsleden of in totaal tien voltijdse equivalenten. Alle vaklectoren Ergotherapie op één na zijn voltijds. De meeste lesgevers behoren tot de leeftijdsgroep 30-39 en 40-49 jaar. Het onderzoeksteam bestaat uit twee voltijdse personeelsleden die ook worden ingeschakeld voor eindwerken en lessen. Het administratieve en logistieke team wordt gecoördineerd door een fulltime departementssecretaris. Het bestaat uit vijftien personeelsleden die samen twaalf voltijdse equivalenten invullen.

De commissie heeft vastgesteld dat er voor de verdeling van de financiële middelen inzake personeel en werking over de departementen heen een verdeelsleutel wordt gehanteerd, die onder meer rekening houdt met het aantal financierbare studiepunten. Bij de departementale begroting en toewijzing van de opdrachten wordt rekening gehouden met de opdrachten voor stage- en eindwerkbegeleiding en de niet-onderwijsgebonden activiteiten zoals maatschappelijke dienstverlening en internationalisering.

Door de stijging van het studentenaantal komt het personeel onder druk te staan, zo vernam de commissie. Het studentenaantal groeit, terwijl de omkadering achterop hinkt. In 2009 waren er 163 studenten voor 10 VTE. De hogeschool wenst deze evolutie te compenseren met nieuwere werkvormen en methodieken, wat tot nog toe slechts ten dele gebeurt. De lectoren van de opleiding Ergotherapie ervaren de werklast als zwaar, zo blijkt uit de bevragingen van het personeel. De visitatiecommissie merkt op dat ze geen spontane klachten krijgt over werkdruk. Het personeel voelt zich desgevraagd wel zwaar belast door de veelheid van nieuwe werkvormen en de toenemende administratie en overlegtijd. Ook vinden ze de lokalen en werkmiddelen soms ontoereikend. Ze geven ook de voorkeur aan opsplitsen in kleinere groepen. Toch heerst er geen klaagcultuur bij het personeel en wordt er positief samengewerkt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan de werkdruk voor lectoren te bewaken. Ze stelt ook voor om te zoeken naar bijkomende middelen die meer mogelijkheden bieden om personeel aan te werven (bijvoorbeeld via maatschappelijke dienstverlening/PWO-projecten).

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1, kwaliteit personeel:	voldoende
facet 3.2, eisen professionele gerichtheid:	voldoende
facet 3.3, kwantiteit personeel:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 4 Voorzieningen

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding is gevestigd op de campus Vesalius in de buurt van het UZ Gent, in een gebouw uit de jaren '60. Niet meteen een gebouw met een innovatieve en inspirerende uitstraling, zo stelde de commissie vast.

Er is een draadloos netwerk in het hele gebouw. Alle leslokalen hebben een overheadprojector, scherm en bord. Het grootste lokaal is bestemd voor 110 studenten. De opleiding heeft momenteel een tekort aan grote leslokalen. De twee auditoria (het grote voor 470 personen) zijn dan weer te groot voor een doorsnee les. Daarom plant de hogeschool in haar masterplan de aanbouw van een aantal auditoria met een capaciteit van 150 personen. De commissie vernam echter dat de volledige realisatie daarvan (inclusief de verhuis naar een nieuwe campus) een langetermijnplan is. Er is volgens de commissie ook een anatomielokaal te kort op dit moment.

De opleiding beschikt over verschillende praktijklokalen die volgens de commissie voldoende zijn uitgerust. Het ergo-huis bevat een hoog-laagkeuken, bad, WC, hulp- en loophulpmiddelen. Er is ook een computer en documentatiemateriaal aanwezig, zodat studenten informatie over hulpmiddelen, woningaanpassingen en dergelijke kunnen opzoeken. In de kelder is er een atelier voor hout- en kleibewerking en een lokaal voor fijnere activiteiten zoals kartonnage, lederbewerking en naai- en knoopactiviteiten. Een ander lokaal is uitgerust voor expressieve en creatieve activiteiten. In het ruime skillslab zijn tien bedden met poppen voor de lessen tiltechnieken, te delen met de opleiding verpleegkunde. De commissie stelt vast dat er voldoende materiaal voorhanden is voor de groepen van vijftien studenten. Het is niet altijd het meest recente materiaal, maar wel wat in Vlaanderen doorsnee in het veld te vinden is. Ze vindt het ook positief dat de studenten in de lokalen bijkomend kunnen oefenen in het kader van het monitoraat. Het rolstoelpark bevat recente types rolstoelen en wordt regelmatig geactualiseerd.

Voor materieel dat te duur is of snel veroudert, heeft de opleiding afspraken met externe firma's die tijdelijk toestellen uitlenen. Dit bewijst volgens de commissie dat de medewerkers probleemoplossend gericht zijn. De studenten kunnen ook een aantal lessen volgen in het UZ Gent en daar moderne apparatuur in het revalidatiecentrum gebruiken. Deze kostenbesparende en efficiënte samenwerking stelt de commissie bijzonder op prijs.

De bibliotheek is een leercentrum waar studenten, lectoren en onderzoekers in groep of individueel kunnen werken. Er zijn computers beschikbaar. De collectievorming is de verantwoordelijkheid van de departementen en hun opleidingen. Om de algemene werking van de bibliotheken op de verschillende campussen van de hogeschool op elkaar af te stemmen is er regelmatig overleg tussen de bibliothecarissen en werden overkoepelende werkgroepen opgericht. Studenten en personeel worden geïnformeerd over de bibliotheek via een folder, een maandelijkse elektronische nieuwsbrief, de bibliotheekblog en bibliotheekinstructies op maat. Er is een vlot interbibliotheecair leenverkeer tussen de negen bibliotheken van de campussen van de hogeschool. Bovendien kunnen de studenten en lectoren terecht in alle bibliotheken van de Associatie Universiteit Gent. De volledige collectie is intern en extern raadpleegbaar via het geïnformatiseerde bibliotheekmanagementsysteem Aleph. De scripties worden digitaal gearchiveerd. Uit de gesprekken blijkt dat de collectie van de bibliotheek permanent wordt geactualiseerd. In de bibliotheek van het departement Gezondheidszorg zijn er ongeveer 14.000 boeken en 140 abonnementen op gerenommeerde vaktijdschriften als The American Journal of

Occupational Therapy, het Nederlands Tijdschrift voor Ergotherapie, het Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie enzovoort. De commissie stelde vast dat de nodige basiswerken (boeken, tijdschriften, naslagwerken) aanwezig zijn. Steeds meer cd-roms, dvd's, catalogi en e-books zijn beschikbaar voor zelfstudie. Personeelsleden en studenten hebben toegang tot de elektronische databanken op de computer thuis. De bibliotheek is ook open tijdens de examens en de vakanties.

De communicatie tussen de opleiding, lectoren en studenten verloopt via ad valvas en via de virtuele ad valvas, het elektronische leerplatform Dokeos. Er is ook een brievenbus waar studenten wensen en opmerkingen in kunnen deponeren, die worden opgevolgd door de opleidingscoördinator.

In het Audiovisuele Centrum kan een lector of een student professionele ondersteuning krijgen van een technicus en audiovisueel materiaal ontlenen. Het departement beschikt ook over een refter, cafetaria, ontspanningsruimte, een zelfstudielokaal en twee lectorenwerkkamers.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan om zo spoedig mogelijk werk te maken van de geplande verfraaiingswerken en de auditoria. Ze stelt voor om aan de ergolokalen een eigen en eigentijds imago te geven, eventueel met de medewerking van studenten.

De commissie stelt voor om een toekomstgericht beleid te ontwikkelen rond materiële voorzieningen, dat rekening houdt met of ruimte laat voor toekomstige evoluties in het vakgebied.

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie waardeert het dat er initiatieven zijn van informatievoorziening en studiebegeleiding om in te spelen op de heterogene instroom, zowel voor als na de inschrijving, zowel aanbod- als vraaggericht.

Kandidaat-studenten worden op infodagen gewezen op de startcompetenties die vermeld staan in de studiegids en op het belang van eigenschappen als wetenschappelijke interesse, kritische ingesteldheid en zin voor accuraatheid.

De commissie heeft vastgesteld dat beginnende studenten op verschillende manieren een degelijke ondersteuning krijgen. (Kandidaat)studenten kunnen inschrijven voor oprisingscursussen in september, die niet alleen voorkennis oprissen, maar ook een beeld geven van het lestempo aan de hogeschool. Voor de opleiding Ergotherapie betreft het oprisingscursussen mechanica en tekstverwerking. De studenten krijgen ook een introductie over het gebruik van de bibliotheek en in het werken met e-mail en Dokeos. In de week voor de effectieve start van het academiejaar worden alle eerstejaars uitgenodigd op de onthaalweek of -dag, waar onder meer het belang van de studiegids wordt benadrukt en de verschillende vormen van studie- en studentenbegeleiding worden toegelicht.

Omdat studenten niet altijd beschikken over de nodige startcompetenties Nederlands biedt het departement een taalvaardigheidsscreening en -remediëring aan. Daarbij wordt er ook op maat van de vereisten van de diverse opleidingen gewerkt aan een ondersteunend taalbeleid met onder meer workshops Academisch Nederlands.

Naast dit systeem van instroombegeleiding heeft de opleiding een systeem van doorstroom- of studiebegeleiding. Er zijn verschillende vormen van studiebegeleiding in de opleiding, het departement en de hogeschool. Het kwaliteitsniveau van deze diensten is goed, zo stelde de commissie vast. Er zijn onderling goede afspraken en er is een vlotte doorverwijzing. Het geheel is verankerd in de organisatie en geeft een doelgerichte en doelmatige indruk aan de commissie. Ze heeft vastgesteld dat vooral de initiatieven op niveau van de opleiding en het departement studenten aantrekken. De studenten krijgen volgens de commissie degelijke informatie over de ondersteunende initiatieven via de elektronische leeromgeving Dokeos en de brochure Suxeswijzer. Ze kunnen ook gratis cd-rom krijgen over het aanpakken van faalangst en gebruik maken van de zelftest Lassi (Learning and Study Strategies Inventory), die studievaardigheden screent.

De commissie apprecieert dat de studenten met zwakke resultaten worden aangespoord om in te stappen in de aangeboden begeleidingsinitiatieven. Vooreerst is er in de opleiding een titularis voor elk modeltraject. Studenten kunnen buiten de lessen ook individueel vakgerichte vragen stellen aan een lector of algemene vragen over de studie aan de opleidingscoördinator. In het monitoraat geven lesgevers van de opleiding vakinhoudelijke ondersteuning voor bepaalde vakken, waaronder anatomie. Studenten kunnen er vragen stellen, krijgen een stapsgewijze opbouw van bepaalde cursusdelen of extra oefeningen. Het mentoraat is een vorm van studentenbegeleiding voor eerstejaarsstudenten. Het bestaat uit een reeks bijeenkomsten in kleine groepen (van een negental studenten) buiten de lessen, waarbij een praktijklector en een student van modeltraject 2 als mentor fungeren. Een beperkt aantal studenten volgt dit vrijwillig buiten het gewone lesprogramma. Er worden onder meer studiemethoden besproken en sociale thema's. De deelnemende studenten zeggen tijdens de visitatie dat ze hier tevreden over zijn. Uit studies is gebleken dat deelname aan mentoraat geen duidelijke invloed heeft op de studieresultaten, maar wel een bijdrage kan leveren aan het welbevinden van de student. Sommige studenten ervaren de groepsbijeenkomsten als stimulerend voor het eigen studeergedrag. De commissie vindt het een positief initiatief en vindt het goed dat de effecten bestudeerd worden.

Er worden in de opleiding ook studietrajectgesprekken georganiseerd. Vijf lectoren zijn daarvoor verantwoordelijk en voeren volgens een draaiboek met een vaste groep studenten drie keer een individueel gesprek in modeltraject 1. Er wordt daarbij proactief gewerkt rond het leercrediet, wat de commissie een positief punt vindt. De studenten zijn er tevreden over. Zo nodig verwijst men in de opleiding ook door naar de departementale studiebegeleider of de centrale dienst Studieadvies en begeleiding. Met psychosociale problemen worden studenten doorverwezen naar het samenwerkingsverband Psynet op hogeschoolniveau.

In het departement zijn er workshops rond studievaardigheden. Studenten kunnen in het departement ook een korte individuele studiecoaching krijgen. Vanuit de centrale dienst Studieadvies en –begeleiding worden ook workshops aangeboden rond geheugentraining, mindmapping en faalangst. In elk departement is er een trajectbegeleider bij wie de student terecht kan voor advies over de opleiding en de uitstippeling van het persoonlijke studietraject. Er is een procedure ter zake uitgeschreven. De beslissing over vrijstellingen wordt genomen door verschillende mensen op basis van vaste criteria.

De ombudspersoon treedt op als bemiddelaar bij geschillen tussen een student en een of meerdere personeelsleden over de toepassing van de onderwijs- en examenregeling of de rechtspositieregeling van de student. Er is een procedure uitgeschreven over klachtenbehandeling.

Voor huisvesting, studentenjobs, financiële en juridische problemen is er de sociale dienst van de hogeschool SOVOREG. Dit blijkt uit het bezoek een goed georganiseerde dienst die toegankelijk is voor informatie en ondersteuning.

De opleiding doet geen systematisch onderzoek naar uitstelgedrag, afhakers, enzovoort. Ze schrijft in het zelfevaluatie-rapport dat de aanspreekbaarheid van lectoren en coördinator volstaat om de vinger aan de pols te houden. De commissie is het hiermee niet helemaal eens.

Qua voorzieningen voor uitgaande studenten heeft het departement een parttime coördinator voor internationalisering. Per opleiding is er een ankerpersoon die suggesties doet voor de inhoudelijke invulling van de uitwisseling en die verder opvolgt. Studenten in het buitenland kunnen met de ankerpersoon en de andere teamleden contact onderhouden via e-mail en het elektronisch leerplatform. De hogeschool voorziet ook in extra ondersteuning voor inkomende buitenlandse studenten: onthaal, administratieve begeleiding en taalcursussen.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een systematisch onderzoek te doen naar uitstelgedrag en afhakers.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1, materiële voorzieningen:	voldoende
facet 4.2, studiebegeleiding:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1 Evaluatie resultaten

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het departement en de opleiding volgen de kwaliteitsverklaring van de Hogeschool Gent, die volgens de commissie op papier goed uitgewerkt is. De directie geeft tijdens de visitatie aan dat het kwaliteitsbeleid bottom-up wordt voorbereid. Een centrale kwaliteitscoördinator begeleidt op vraag de plannen en acties voor kwaliteitszorg. De jaaractieplannen, opvolgingsrapporten en zelfevaluatierapporten worden ook aan hem voorgelegd. Maandelijks heeft hij een overleg met alle departementale kwaliteitszorgcoördinatoren en een of twee keer per jaar organiseert hij een kwaliteitsdag voor de hele hogeschool. De centrale kwaliteitszorgcoördinator doet ook aan beleidsvoorbereidend werk. Hij vernieuwt bijvoorbeeld het centrale kwaliteitshandboek samen met de departementale kwaliteitszorgcoördinatoren. Het departement heeft een kwaliteitszorgcoördinator bijgestaan door een stafmedewerker, die een duidelijke functieomschrijving hebben, zo stelde de commissie vast. Het departement heeft aansluitend bij de visie van de hogeschool een eigen visie over kwaliteitszorg vastgelegd in een visietekst. Het departementale kwaliteitsteam zorgt voor de informatiedoorstroming binnen het departement en de directe betrokkenheid van de opleidingen bij de departementale kwaliteitszorg. Het team is samengesteld uit een lid van elke opleiding, onder voorzitterschap van de departementale kwaliteitszorgcoördinator. Het departementaal strategisch verbeterplan 2009-2014 ziet er volgens de commissie gedegen uit en het bevat concrete adviezen. In de opleidingen is de opleidingscommissie verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg. Om de betrokkenheid van alle leden van de opleidingscommissie te stimuleren is kwaliteitszorg een vast agendapunt op elke samenkomst van de opleidingscommissie. De commissie stelt vast dat de hogeschool, het departement en de opleiding een systeem van kwaliteitszorg hebben ontwikkeld. Het systeem van het centrale en departementale niveau zit in de opleiding ergotherapie verankerd. De verantwoordelijkheden zijn op papier over het geheel duidelijk en er wordt volgens vaste procedures gewerkt. Toch meent de commissie dat er nog uitdagingen open liggen. Denk hierbij aan verdere uitbouw van het kwaliteitshandboek en het procedurehandboek waarbij aandacht is voor selectie en prioritering van kwaliteitsproblemen, efficiënte en effectieve planning en implementatie van verbeteringen en evaluatie van resultaat, follow-up.

De commissie heeft vastgesteld dat het kwaliteitsbeleid steunt op het systeem van zelfevaluatie. Voor het zelfevaluatierapport heeft men diverse input gebruikt: TRIS-zelfevaluatie, bevestigingen bij de diverse stakeholders (studenten, alumni, medewerkers en beroepsveld) en prestatie-indicatoren die vanuit de werking informeel worden geformuleerd. Het zelfevaluatierapport leidt daaruit sterkten en zwakten af. Uit de grote hoeveelheid informatie filtert men in team de belangrijkste verbeterdoelen, die worden vertaald in verbeterplannen en in een jaaractieplan opgenomen. De jaaractieplannen bevatten alle acties die gedurende een jaar zullen worden ondernomen, ook als die niet strikt onder kwaliteitszorg vallen. Ze worden drie keer per jaar geëvalueerd. Men is tevreden over de werking met de jaaractieplannen. De evaluatie van het realiseren van verbeterdoelen gebeurt officieel binnen het hoofdstuk Kwaliteitszorg van het jaarverslag. Het departement Gezondheidszorg heeft ervoor gekozen die evaluatie telkens ook in het nieuwe jaaractieplan op te nemen, waardoor opvolging en kwaliteitsborging makkelijker verlopen. Er wordt niet met toetsbare streefdoelen gewerkt.

De commissie vernam dat er gemiddeld om de vier jaar een TRIS-evaluatie is. In april 2007 heeft de opleiding een volledige TRIS-evaluatie uitgevoerd, ter voorbereiding van een intern zelfevaluatierapport. In januari 2009 werd ter voorbereiding van het externe zelfevaluatierapport een quickscan uitgevoerd waarbij enkel deelgebied 5

(onderwijs, onderzoek en dienstverlening) werd geëvalueerd. Voor de opvolging van de externe zelfevaluatie-rapporten worden afzonderlijke opvolgingsrapporten opgemaakt. Bij het hele proces is zowel het centrale, het departementale als het opleidingsniveau betrokken volgens een vaste procedure.

De bevragingen worden centraal verwerkt, de opleidingscommissie stelt een actieplan op en voert uit. Elk academiejaar worden de studenten bevroegd over drie of vier opleidingsonderdelen per niveau van het modeltraject. De bevraging over de hele opleiding gebeurt elke drie jaar bij de laatstejaarsstudenten, voor het laatst in 2010. De onderwerpen worden bepaald door de opleidingscommissie. Ook de medewerkers komen om de drie jaar aan de beurt, de laatste keer in 2008. Informatie van het werkveld wordt verkregen door bevraging van de stageplaatsen om de twee jaar, voor het laatst in 2007 en 2009. Ook de oud-studenten kunnen gelijktijdig hun mening kwijt over hun opleiding via een bevraging. De commissie heeft vastgesteld dat de gehanteerde vragenlijsten relevant en duidelijk zijn.

De percentages in de antwoorden om iets als een sterk of een zwak punt te definiëren, zijn duidelijk omschreven (80% positieve antwoorden en 25% negatieve antwoorden). De respons op de studentbevragingen ligt bijzonder laag. Om die te verhogen, opteert men voortaan voor een klassikale afname en een terugkoppeling naar de resultaten van de bevragingen van het voorgaande jaar.

In het departement en de opleiding worden de procedures voor kwaliteitsprocessen verder uitgeschreven. Op opleidingsniveau werden o.a. procedures uitgeschreven voor het organiseren van mentoraat, van internationale uitwisselingen, van de onthaaldag, van stage en bachelorproef.

De opleiding heeft volgens de commissie een degelijk systeem, waarin veel zaken reeds geformaliseerd zijn, maar er gedeeltelijk ook ad hoc verbeteringen worden aangepakt. De opleiding geeft in het ZER aan dat ze zich baseert op het EFQM-model, maar de commissie vindt dat niet terug in de praktijk. Het is in de praktijk ook niet altijd duidelijk wie voor alles verantwoordelijk is. De commissie is van mening dat een aantal aspecten nog verder geformaliseerd en uitgebouwd kunnen worden op weg naar een systeem van integrale kwaliteitszorg, dat duidelijke prioriteiten legt.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie beveelt aan een beleid tot op opleidingsniveau te expliciteren, waarin de lessen die informeel getrokken werden uit de voorbije werking, naar de toekomst worden geborgd. Er kunnen sterkere lijnen worden uitgezet naar een meer doorgedreven professionalisering van de organisatie in al haar facetten. De opleiding dient processen te formaliseren en tegelijk de belangrijke en motiverende waarde van de sterke informele basis niet te verliezen.

De respons op bevragingen verdient de nodige opvolging en waar nodig bijkomende acties op opleidingsniveau.

De commissie beveelt aan het EFQM-model effectief en consequent te gebruiken op opleidingsniveau, omdat dit model de nodige structuur en systematiek kan bieden om de gewenste verankering te bereiken.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De evaluaties leveren verbeterpunten op die de opleiding kwalitatief positief beïnvloeden, zo stelde de commissie vast. Het departement en de opleiding werken met geïntegreerde jaaractieplannen sinds 1999- 2000, die de verwezenlijking van een aantal verbeterpunten aantonen. In het jaaractieplan wordt telkens een bespreking van de realisaties van het vorige jaar toegevoegd om het 'check'- en 'act'-luik van de PDCA-cirkel zichtbaar te maken. De commissie stelt echter vast dat de doelstellingen niet altijd SMART worden geformuleerd. Voor ieder verbeterpunt wordt in een verantwoordelijke en een timing voorzien. De verbeterpunten worden ook zoveel mogelijk gekoppeld aan de strategische doelstellingen van het departement. Er wordt met overzichtelijke tabellen gewerkt. De commissie ondersteunt de opleiding om dit alles consequent te blijven doen. Het systematisch rapporteren van de bevindingen verdient daarbij blijvende aandacht.

Voor de verbetering van de opleidingsonderdelen moet de lector zelf een verbeterplan opstellen en bespreken met de opleidingscoördinator. De commissie meent dat hierrond een sterker beleid kan worden gevoerd.

De vorige visitatie van 2003-2004 heeft verbeteracties gegenereerd, die beschreven staan in de jaaractieplannen van de voorbije jaren en die in het zelfevaluatierapport voor deze visitatie worden aangestipt. De commissie stelde in de gesprekken vast dat de kwaliteitszorg intussen in het departement en de opleiding een steeds belangrijker plaats krijgt en door een steeds bredere basis gedragen wordt. Een belangrijke realisatie is bijvoorbeeld de laatste curriculumontwikkeling, die rekening houdt met de input van alle betrokkenen. Uit de bevraging van stagetitularen en oud-studenten bleek dat zij meer specifieke oefeningen in communicatieve vaardigheden wensten, een vraag waar de opleidingscommissie is op ingegaan. Een aanpassing op vraag van de stageplaatsen is de opmaak van een competentielijst 'Mijn leertraject' die de stagementor informatie geeft over de reeds verworven competenties van een student met een geïndividualiseerd traject.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie vindt dat de PDCA-cirkels op opleidingsniveau nog verder consequent moeten worden uitgezet en de verbeterplannen daarop moeten worden uitgeschreven. Daarbij is het nodig de prioriteiten vast te leggen en een SMART-formulering van de doelstellingen te geven.

De commissie beveelt aan een sterker kwaliteitsbeleid te voeren ter verbetering van de opleidings-onderdelen.

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Medewerkers, studenten, alumni en werkveld worden betrokken bij de opleiding via de bevragingen die in het kader van kwaliteitszorg op geregelde tijdstippen. Volgens de opleiding krijgen ze daarover ook de nodige terugkoppeling via geëigende wegen. In de gesprekken met de commissie gaven de stakeholders aan dat ze de indruk hebben dat ze daarover niet altijd geïnformeerd worden. De stakeholders worden nog op andere manieren betrokken bij de opleiding.

De commissie heeft vastgesteld dat via verschillende kanalen de medewerkers bij beslissingen van en over de opleiding betrokken worden: de opleidingscommissie met verkozenen uit de opleiding, de vakgroep, werkgroepvergaderingen, de departementsraad, enzovoort. Jaarlijks worden er ook verschillende statutaire personeelsvergaderingen gehouden, wordt er een personeelsdag georganiseerd en zijn er reflectiedagen voor de stafmedewerkers. Binnen de opleiding zijn ook verschillende ankerpersonen aangesteld voor departementaal ondersteunende taken. Zij hebben zitting in werkgroepen als kwaliteitszorg, studiebegeleiding, elektronische leeromgeving. Het personeel kan de verslagen van diverse vergaderingen terugvinden op Dokeos en/of op de wijze die daarvoor is vastgesteld. Uit de bevestigingen bij en de gesprekken met het personeel blijkt dat de ankerpersonen zeer toegankelijk en ondersteunend zijn. Globaal scoren de inspraak en participatie van de medewerkers zeer hoog in de bevestiging. De resultaten van de bevestigingen bij medewerkers worden teruggekoppeld naar de medewerkers via een rapport. Ze worden ook besproken in de statutaire personeelsvergadering. Recent werden maatregelen genomen om de gedragenheid van kwaliteitszorg bij alle medewerkers nog te vergroten. Er komt een TRIS-opleiding voor alle lectoren en sterkere communicatielijnen voor terugkoppeling van de resultaten en de verbeterplannen.

De studenten gaven tijdens de visitatie aan dat hun inspraak goed geregeld is. Ze worden betrokken via maandelijkse vergaderingen van de werkgroep Studenten. Op deze vergaderingen zijn de opleidingscoördinator, de klastitularissen van de drie trajecten en de klasverantwoordelijken per groep aanwezig. Er zetelen twee studenten van de opleiding in de opleidingscommissie. Er is ook een studentenvertegenwoordiging van de opleiding in het departementaal studentenoverleg. Eén student vertegenwoordigt het departement in de Hogeschool Studentenraad en één in Sovoreg vzw. De commissie waardeert dat de opleiding veel aandacht besteedt aan een goede communicatie met de studenten. Er zijn geregeld informele contacten. Lectoren krijgen soms de opdracht contact te nemen met studenten over hun ervaringen met de opleiding en eventuele problemen. De studenten zijn tevreden over de contacten met de lectoren. De betrokkenheid van de studenten komt duidelijk tot uiting in de globale tevredenheid van de studenten over de opleiding, dit blijkt uit de metingen en uit de visitatie. De studenten van de opleiding Ergotherapie zijn de meest tevreden studenten van het departement. Volgens hen worden ze goed op de hoogte gehouden van de resultaten van de evaluaties.

De betrokkenheid van het werkveld bestaat in de stagecontacten die vaste begeleiders uitbouwen met vaste stageplaatsen. Een deel van hen komt ook geregeld samen in een resonantiegroep. Verder werkt de opleiding samen met de beroepsvereniging en de acht Vlaamse opleidingen ergotherapie in het Vlaams Overleg Ergotherapie. De commissie waardeert dat de resultaten van de werkveldbevestigingen worden teruggekoppeld naar de resonantiecommissie en dat ze in de toekomst ook zullen verschijnen op de departementale website. Er is in 2011 ook gestart met een halfjaarlijkse Nieuwsbrief voor stageplaatsen. Het werkveld geeft tijdens de visitatie aan dat het zich gehoord voelt door de opleiding.

De afgestudeerden blijven betrokken via de alumnivereniging. Die beheert een vacaturedatabank en een alumnidatabank. Verder organiseert ze allerlei evenementen, zoals een nieuwjaarsreceptie, een wandeltocht enzovoort. Bij jobinformatie voor laatstejaarsstudenten worden steeds meer alumni ingezet. De vereniging heeft een website, een tijdschrift en een elektronische nieuwsbrief. Dat het departement de resultaten van de alumnibevestigingen in de toekomst ook zal publiceren op de departementale website vindt de commissie positief.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1, evaluatie resultaten:	voldoende
facet 5.2, maatregelen tot verbetering:	voldoende
facet 5.3, betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld:	goed

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Onderwerp 6 Resultaten

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Via bevragingen gaat de opleiding na in hoeverre ze haar doelstellingen realiseert. Het zelfevaluatierapport geeft de resultaten van de bevragingen van afgestudeerden en werkveld in 2007 en 2009. Telkens gaat het slechts om een twintigtal respondenten, wat de commissie wel zeer beperkt vindt.

De afgestudeerde respondenten zijn zeer tevreden over hun verworven algemene, algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke competenties. De respondenten uit het werkveld vinden dat de afgestudeerden die competenties voldoende verworven hebben. Concreet is het werkveld meer dan de afgestudeerden tevreden over het omgaan met ict. Beoordelen, synthetiseren en toepassen van onderzoeksresultaten vinden zowel werkveld als afgestudeerden een verbeterpunt. De opleiding heeft dat als verbeteractie opgenomen. Omdat de opleiding de beroepshoudingen heel belangrijk vindt, werden die apart bevestigd bij het werkveld. Ze worden doorgaans als goed verworven beoordeeld. Alleen 'accuratesse en nauwkeurigheid' wordt als voldoende verworven gescoord. Om de waardering vanuit het beroepsveld verder uit te diepen, kreeg het werkveld nog andere vragen over de opleiding voorgelegd. De kwaliteit van de opleiding in haar geheel wordt als een sterk punt beoordeeld, evenals de theoretische vorming en de sociale en communicatieve vaardigheden van de afgestudeerden. De overige punten worden als voldoende beoordeeld en werden daarom als verbeterpunten aangeduid: de beroepsgebonden praktische vaardigheden en vooral de bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek en de dienstverlening aan derden. Intussen werden ter zake acties ondernomen, waaronder de start van een PWO-project. De aansluiting met het werkveld is eveneens als voldoende aangeduid met een aantal sterk uitgesproken positieve accenten op vlak van attitude.

Uit de diverse gestructureerde metingen blijkt volgens de commissie dat de opleiding haar doelstellingen voldoende realiseert. Men gaat ook op positief kritische wijze om met de bereikte resultaten, zo stelde de commissie vast. De meting wordt gedaan met terugkoppeling naar de te verwerven competenties waardoor de link met de opleiding optimaal is.

Deze resultaten liggen in de lijn van wat de betrokkenen tijdens de visitatie hebben gezegd. Het werkveld geeft als positieve punten aan dat de studenten klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Ze kunnen zeer zelfstandig werken en sterk zijn in praktische vaardigheden. Ze komen goed voorbereid op stage en worden degelijk begeleid. Men vindt het ook goed dat de opleiding aandacht heeft voor de vier werkvelden en activiteiten en dat ze maatschappelijke dienstverlening organiseert. Als aandachtspunten werd aangegeven dat veel studenten zwak zijn in Nederlands. Het werkveld heeft ook bedenkingen bij het toetsen van de stages met gewogen scores die niet zichtbaar zijn, waardoor men geen totaalbeeld krijgt. Door het brede spectrum van het beroep van ergotherapeut blijft het moeilijk het profiel duidelijk te stellen in de beroepscontext. De commissie meent dat de opleiding zich nog meerkan toeleggen op het opnemen van een voortrekkersrol met betrekking tot alle nieuwe tendensen in het werkveld. Zij heeft een uitgesproken taak om studenten hierop voor te bereiden.

Van de afgestudeerde respondenten is 83% aan het werk, ze vonden snel werk. Anderen kozen voor verdere studies. Niemand is werkloos of werkzoekend.. Om de instap in het werkveld te vergemakkelijken is er de

alumniwerking met vacaturedatabank en worden de vacatures verspreid naar de studenten en afgestudeerden ad valvas en via de mail. Elk jaar in april organiseert de Associatie Universiteit Gent een afstudeerbeurs met onder meer training voor sollicitatiegesprekken, analyse van het cv, bedrijfspresentaties en verdere studiemogelijkheden. Tijdens de visitatie gaven de alumni aan dat ze klaar zijn om in het beroep te stappen. De eindstage is hierin een goede voorbereiding. Ze zijn tevreden over hun bagage inzake EBP en tevreden omdat ze hebben leren samenwerken. Verder geven ze aan als sterke punten: individuele begeleiding en kleinschaligheid, zeer veel praktijk en een goed evenwicht tussen theorie en praktijk, de werking rond de vier doelgroepen. Ze formuleren geen kritische bedenkingen. De commissie stelde vast dat er geen actieve alumniwerking is op het niveau van de ergotherapie. De afgestudeerden krijgen informatie via nieuwsbrieven.

De commissie vond de ingekeken stageverslagen van goede kwaliteit. De opleiding en het werkveld hebben onderling aandacht voor het geleverde werk, de bijbehorende producten en het proces dat de student heeft afgelegd. Het syntheseportfolio laat voldoende niveau zien. De eindwerken die de commissie gelezen heeft zijn doorgaans van een voldoende niveau. Er is aandacht voor het geleverde product en het afgelegde proces. Bij bestudering van de eindwerken viel het de commissie wel op dat de verwijzing naar literatuur niet altijd correct was. Er werd soms naar sites verwezen in plaats van naar wetenschappelijke literatuur waar dat wel mogelijk is. In de tekst zelf werd ook niet stelselmatig naar de bronnen verwezen. De commissie vindt het wel goed dat minstens twee internationale bronnen verplicht zijn. Sommige eindwerken waren taalkundig zwak. De diverse eindwerken laten ook de ontwikkeling zien die de opleiding heeft doorgemaakt op het gebied van EBP, wat vandaag leidt tot duidelijk betere eindwerken. Deze ontwikkeling dient verder voortgezet en uitgewerkt te worden volgens de commissie.

Uit de vorige visitatie in februari 2004 bleek dat internationalisering een werkpunt vormde. Intussen is het aantal uitgaande studenten in de opleiding gestegen van twee naar elf, zo stelde de commissie vast. Er zijn twee inkomende studenten. Ook het aantal personeelsleden uit de opleiding Ergotherapie dat op uitwisseling gaat, is de laatste jaren toegenomen. Die cijfers zijn volgens de commissie nog voor verbetering vatbaar. De verantwoordelijken internationalisering gaven als werkpunt tijdens de visitatie aan dat internationalisering voor studenten niet enkel via stages maar ook via opleidingen moet kunnen en dat de lectorenmobiliteit beter kan.

Globaal concludeert de commissie dat de opleiding een voldoende niveau haalt. Ze haalt haar kracht uit de sterke persoonlijke inbreng van gemotiveerde lectoren. Deze lectoren putten hun onderwijskwaliteit vooral uit het zelfkritisch bezig zijn, een hoge verantwoordelijkheidszin, een open feedbackcultuur, nabijheid bij studenten en uit collegialiteit. Er is een zeer sterke informele cultuur die verbondenheid en gedragenheid schept en permanente afstemming. Deze informele cultuur houdt echter ook gevaren in, bijvoorbeeld als er iemand wegvalt of als de opleiding groeit - vandaar een belangrijke aanbeveling van de commissie bij facet 5.1. Deze cultuur is het intrinsiek gehanteerde organisatieconcept. Men bereikt hiermee een niveau van een gedegen opleiding met een hoge graad van tevredenheid bij studenten en het werkveld. De opleiding is helder georganiseerd binnen deze visie. Van op dit werkingsplatform gaat men ook alle uitdagingen van onderwijsvernieuwing aan en integreert men nieuwe tendensen en inzichten.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt het voornemen van de opleiding om de internationalisering verder uit te bouwen.

De commissie moedigt de opleiding aan de ingezette verbeterprocessen verder te implementeren.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

De commissie heeft vastgesteld dat in het departement en de opleiding er geen streefcijfers worden vooropgesteld voor het onderwijsrendement. Het departement en de opleiding houden het erbij dat ze zoveel mogelijk studenten de vooropgestelde competenties willen laten bereiken, gelet op de heterogene instroom. Het zelfevaluatierapport biedt wel een trendanalyse van de slaagpercentages vanaf 2004-2005 in vergelijking met de andere Vlaamse opleidingen.

De slaagkansen hangen sterk af van het gevolgde modeltraject. De cijfers geven aan dat er een vrij stabiele slaagkans is voor studenten die voorheen credits behaalden voor minder dan 60 studiepunten, onder andere in het eerste modeltraject dus. Gemiddeld 45% slaagt voor alle opgenomen studiepunten, terwijl gemiddeld 23% slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Studenten struikelen vooral over de vakken anatomie, basisfunctietraining en bewegingsleer, maatschappelijke vorming en fysiologie en pathologie. Studenten in het tweede modeltraject hebben meer slaagkansen: 74 tot 86% slaagt voor alle opgenomen studiepunten en slechts heel weinig studenten slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Ook studenten in het derde modeltraject en anderen die voorheen voor meer dan 120 studiepunten credits hebben behaald vertonen een relatief hoge slaagkans: 76 tot 100% van deze studenten behaalt credits voor alle opgenomen studiepunten en slechts een enkeling slaagt voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten. Hier is een dalende trend waarneembaar die in 2009-2010 echter opnieuw omgebogen werd. Een mogelijke verklaring is volgens de opleiding de flexibilisering, waarbij studenten een stageperiode en het eindwerk uitstellen tot het volgende afstudeermoment, in januari. Vergelijking met de andere ergotherapie-opleidingen in Vlaanderen leert dat de slaagpercentages aan de Hogeschool Gent als gemiddeld tot hoog kunnen beschouwd worden.

Er zijn minder generatie- dan niet-generatiestudenten. Generatiestudenten hebben een kans van minder dan 40% om te slagen voor alle opgenomen studiepunten in het eerste jaar. Ook hier is een licht dalende trend zichtbaar en ligt het slaagpercentage op een gemiddeld niveau tegenover de andere hogescholen. Waar in het academiejaar 2004-2005 nog bijna de helft van de generatiestudenten slaagde voor het volledige modeltraject van het 1ste jaar, zijn er dat in het academiejaar 2009-2010 nog slechts 27%.

Uit de aanvulling van het ZER (2011) blijkt dat de gemiddelde studieduur de afgelopen vier academiejaren licht toeneemt tot bijna 3,3 jaar. Dit kan voor een deel verklaard worden door de flexibilisering: studenten hebben meer en meer de neiging om hun studie te spreiden. 27% van de generatiestudenten kiest daar vandaag voor, zo zei men tijdens de visitatie. De opleiding zegt dit nauwgezet te zullen opvolgen.

De vooropleiding speelt wel degelijk een rol, stelde de commissie vast. De slaagcijfers van een eerstejaarsstudent met ASO-diploma liggen stelselmatig hoger dan de slaagcijfers van eerstejaarsstudenten met een TSO-diploma. De slaagcijfers van (de weinige) studenten met een KSO- of BSO-diploma liggen nog lager. Vanaf het tweede jaar lijkt vooropleiding een minder grote rol te spelen

De opleiding merkt op dat minder studenten de opleiding stopzetten, wellicht door de flexibilisering. Via de trajectgesprekken driemaal per jaar kan ze studenten tijdig doorverwijzen voor studiebegeleiding. Bij het stopzetten van de opleiding tracht men via informele gesprekken of via mail de redenen te achterhalen, maar die informatie wordt niet systematisch verwerkt, wat de commissie betreurt. De opleiding wil dit in de toekomst aanpakken en systematisch exitonderzoek opzetten.

Een student die minder dan 50% van de credits behaalt, moet bij een volgend diplomacontract voor dezelfde opleiding voor minstens de helft van de opgenomen studiepunten credits verwerven. Anders kan hij niet meer worden ingeschreven voor een diplomacontract voor dezelfde opleiding. Per uitzondering kan dat wel mits bindende voorwaarden, zoals een opgelegde samenstelling van het jaarprogramma of het volgen van studiebegeleiding. De studenten worden volgens de commissie goed en herhaaldelijk geïnformeerd over deze maatregel.

Aanbevelingen ter verbetering:

De commissie steunt de plannen om de oorzaken van mislukken in de studie systematisch op te volgen via exitonderzoek.

De commissie beveelt de opleiding, het departement en de hogeschool aan verder te werken aan het bijhouden, opnemen en vergelijken (binnen de opleiding in verschillende schooljaren, interdepartementaal, tussen de verschillende opleidingen in Vlaanderen) van kerncijfers en hier relevante streefcijfers mee uit te werken.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1, gerealiseerd niveau:	voldoende
facet 6.2, onderwijsrendement:	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

Globaal oordeel

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatie-rapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie vindt het zelfevaluatie-rapport erg uitgebreid. Een aantal elementen worden erg precies omschreven, en mogen bondiger aan bod worden gebracht. Eveneens merkte de commissie enige overlap op. Het onderscheid tussen wat van toepassing is voor de opleiding zelf, het departement of het hogeschoolniveau was voor de commissie niet steeds duidelijk. Het viel de commissie ook op dat bij de kritische analyse op het einde van elk onderwerp soms nog nieuwe informatie wordt toegevoegd, die niet in het voorgaande deel opgenomen is. Op diverse plaatsen in het ZER doet men uitspraken of appreciaties over de opleiding die niet gestaafd zijn door argumenten of waartoe objectieve gegevens ontbreken. De bijlagen zijn goed gekozen en verzorgd. Ze zijn echter moeilijk te raadplegen omdat de pagina's niet doorlopend genummerd zijn en de inhoudstafel dus geen verwijzing naar pagina's bevat. Zo kan de lezer niet snel een bepaalde bijlage terugvinden.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1, niveau en oriëntatie:	voldoende
onderwerp 2, programma:	voldoende
onderwerp 3, personeel:	voldoende
onderwerp 4, voorzieningen:	voldoende
onderwerp 5, interne kwaliteitszorg:	voldoende
onderwerp 6, resultaten:	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

In haar reactie op de eerste terugmelding heeft de opleiding aangegeven volgende verbeterprojecten uitgevoerd of opgestart te hebben:

- De opleiding is gestart met de hervorming van de bachelorproef. In academiejaar 2012-2013 start de opleiding met een pilootproject en zal de volledige hervorming in documenten vastgelegd worden om geïmplementeerd te worden in academiejaar 2013-2014. De onderwerpen van de bachelorproef zullen in de toekomst bepaald worden door de opleidingscommissie in samenspraak met mensen uit het werkveld. Op die manier kan de methode beter bewaakt worden en kan de verkregen evidence doelgerichter geïntegreerd worden in het programma.
- De opleiding heeft een aanvraag tot ondersteuning bij de dienst Integrale kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling bij de faculteit Mens en Welzijn ingediend en gekregen.
- Op hogeschoolniveau loopt een inventarisatie van de instroom-, doorstroom- en uitstroomacties van de verschillende opleidingen en een interfacultaire focusgroep is opgericht om dit project mee uit te bouwen en op te volgen.
- De dienst Integrale kwaliteitszorg en onderwijsontwikkeling bij de faculteit Mens en Welzijn heeft een eerste ontwerp van facultaire onderwijsvisie uitgeschreven; eindversie en implementatie is voorzien voor januari 2013.
- De opleiding werkt verder aan de initiatieven op het vlak van internationalisering (onder meer het uitschrijven van een Intensive Program rond 'community development'.

De commissie heeft op basis hiervan haar oordelen niet gewijzigd.

Overzichtstabel van de oordelen

	score facet	score onderwerp
Onderwerp 1: Doelstellingen van de opleiding		voldoende
Facet 1.1: Niveau en oriëntatie	voldoende	
Facet 1.2: Domeinspecifieke eisen	goed	
Onderwerp 2: Programma		voldoende
Facet 2.1: Relatie doelstelling en inhoud	voldoende	
Facet 2.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 2.3: Samenhang	voldoende	
Facet 2.4: Studieomvang	oké	
Facet 2.5: Studietijd	voldoende	
Facet 2.6: Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende	
Facet 2.7: Beoordeling en toetsing	voldoende	
Facet 2.8: Masterproef	n.v.t.	
Facet 2.9: Toelatingsvoorwaarden	goed	
Onderwerp 3: Inzet van personeel		voldoende
Facet 3.1: Kwaliteit personeel	voldoende	
Facet 3.2: Eisen professionele gerichtheid	voldoende	
Facet 3.3: Kwantiteit personeel	voldoende	
Onderwerp 4: Voorzieningen		voldoende
Facet 4.1: Materiële voorzieningen	voldoende	
Facet 4.2: Studiebegeleiding	goed	
Onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg		voldoende
Facet 5.1: Evaluatie resultaten	voldoende	
Facet 5.2: Maatregelen tot verbetering	voldoende	
Facet 5.3: Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	goed	
Onderwerp 6: Resultaten		voldoende
Facet 6.1: Gerealiseerd niveau	voldoende	
Facet 6.2: Onderwijsrendement	voldoende	

De oordelen zijn van toepassing voor:

HoGent

Hogeschool Gent

- professioneel gerichte bacheloropleiding Ergotherapie